

hver Gang disse Formaninger ere komne frem, ved hvilke Seiligheder jeg da altid har sagt til mig selv, at hvis det ærede Medlem i Gjæringen vilde vise, at han vilde følge sine egne Udtalelser, hvilken Hjør Tid vilde vi da ikke rulle ind i — uagtet dette har jeg dog aldrig set denne Hjørne Tid oprinde. Thi, mine Herrer, hvorledes er Tilstanden? Ja, den er saaledes, at da nu Heltallet i Folkethinget ikke kan høre sig, saa kan et af Regjeringens Medlemmer rejse sig og byde os Rniven. Det er den Forsonlighed og Bøielighed, som ikke alene det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgkreds men ogsaa hans Venner, Ministrene, byde os at anende! Jeg overlader nu til Enhver, baade Modstander og Ven, om dette kan flettes ind i den Krands, som det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgkreds idag bandt for os, og som indeholdt Forsonlighed, Eftergivenhed og Bøielighed. Jeg tror ikke, at det kan finde Plads her, nei, paa ingen Maade. Hvis det var Tilfældet, at dette var Frugten af vore Forhandlinger og havde været det tidligere, Bøielighed, Eftergivenhed og Forsonlighed fra Regjeringens og dens Venners Side med det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgkreds, saa havde vi ikke staaet paa det Standpunkt, hoorpaa vi nu staa. Det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgkreds viste os hen til Lovsamlingen, vi skulde se, hvor mange delige Love vi have faaet siden 1849. Nu vel, der kan vel være nogle imellem dem, der kunne være ganske gode efter Tiden, hvori de fremkom, men i det Tilfælde er jeg vis paa, at ogsaa den Side, hvortil jeg hører, har Fortjeneste deraf; det tilkommer altsaa ikke de Herrer alene at have Æren derfor. Men der staaar ved Siden deraf saa overordentlig Meget tilbage. Det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgkreds har selv nævnt Skoleloven. Tror det ærede Medlem, at vi ikke lige saa varmt som han kunne en Skolelov? Han kan være overbevist om, at vi i lige saa høi Grad som han føle Trykket af ikke at kunne komme til at faae en Skolelov, som er heldbringende for det danske Folk. Men vi ville have en Skolelov paa et friere Grundlag, og det har der hidtil ikke været givet. Jeg beklager dette, thi jeg føler ligesaa varmt som det ærede Medlem for Oplysningens Fremadskriden og for den aandelige Udvikling i alle Samfundsklasser. Men hvad er det, der er i Veien? Sag Skolelovforlaget frem, vi kunne møde det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgkreds og hans Venner til enhver Tid og paa hvilket som helst Punkt og paavise Punkt for Punkt, at det er forsvindende Fremskridt, som dette Forslag indeholder. Der bydes os Forandringer, det er ganske vist, det giver os en ny Tilværelsesinstitution uden at borttage nogen af de mangfoldige, vi i Forveien have; men hvor er Kommunerens Selvstyrelse, hvor er den selvstændige Indflydelse paa hvem der skal være Ungdommens Lærere? Gud veed, at i saa Henseende

er Forlaget tarveligt, og jeg ser ikke, at der ved det er opnaaet noget Fremskridt, som er værd at regne, imod hvad vi nu have (Modsigelse). Ja, at de Herrer mene det Modsatte, kan jeg godt forstaa. Nei, de Herrer mene, at sand Folkeoplysning i Danmark ikke kan komme frem paa anden Maade, end naar vi modtage den fra den høie Sol, Alt af Maade. Det, at have nogen Mening om, hvem der bedst er skiftet til at lede vore sjælelige Interesser og til at opdrage vore Børn, tilkommer ikke os, det forstaa vi os ikke paa, nei, det skulle vi have fra oven, fra den høie Naadens Sol! Derfor er det saa overflødig, at vi Smaafolk mene, at vi burde have Hovedindflydelsen paa, hvem der skal lede den aandelige Udvikling hos Ungdommen. Jeg tror, at det ikke her kan nytte at komme videre ind paa denne Sag; men jeg er overbevist om, at naar vi engang komme ind paa en Forhandling af Skoleloven, skulle vi vise de Herrer, at vi ikke ere tilbøjelige til at tilrive os hele Magten, vi ville ikke sjerne et Tilsyn fra oven; de Herrer skulle altid faae Lov til at holde Die med, hvorledes Oplysningen staar her i Landet. Og nu Kirkelovene! Ja, der er det, at det ærede Medlem for Odense Amts 3die Valgkreds (N. Andersen) igaar vilde bevise, at vi havde været uforsønlige. Det ærede Medlem bebrejdede det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds (S. A. Hansen), at denne engang havde rakt sin Haand ud med Hensyn til Præstelønningsloven, men senere truffet den tilbage. Han citerede nogle Udtalelser af det nævnte ærede Medlem og bebrejdede ham, at han ikke havde holdt fast ved disse Udtalelser; men det ærede Medlems Forklaring deraf, tillader jeg mig at sige, er ikke rigtig, den er fuldstændig forkert. Grunden, hvortil det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds rakte sin Haand ud til Ministeren, for at denne Lov kunde være bleven vedtagen hin mindbeværdige Nat — som man kalder den —, var den Fortolkning, som den Mand, der nu er Justitsminister, gav med Hensyn til det Punkt, der angik at optage de særlige Fonds paa Finantsloven; ja, det ærede Medlem ryster paa Hovedet, han kan ikke taale at høre Sandheden, men det er klart, at det var denne Fortolkning, som det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds holdt sig til, og naar den nuværende Kirkeminister vilde have godkjendt den, havde vi idag haft denne Lov. Jeg beklager mig ikke over, at vi ikke sit den, paa ingen Maade; jeg vilde ikke have haft Loven alligevel; tværtimod jeg er meget glad over, at den fremvakte Haand ikke blev modtaget. Men jeg siger kun, at naar det ærede Medlem vil bebrejde det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds, at han siden er gaaet bort fra, hvad han dengang tilraadede, har han ikke Ret. Det var kun dette, jeg vilde slaa fast, og derfor kan han ikke vakte Skylden over paa os for, at vi ikke have faaet Loven. Og saaledes er